

Ra sức phát triển khoa học kỹ thuật nhằm thực hiện thắng lợi kế hoạch Nhà nước 1976—1980 VÀ XÂY DỰNG MỘT NỀN KHOA HỌC — KỸ THUẬT VIỆT NAM HIỆN ĐẠI

(Tiếp theo và hết)

III—MỘT SỐ CHÍNH SÁCH LỚN ĐỀ ĐẦY MẠNH HOẠT ĐỘNG KHOA HỌC VÀ KỸ THUẬT

Vấn đề đặt ra cho chúng ta hiện nay là phải hoàn thành bằng được những nhiệm vụ khoa học và kỹ thuật của kế hoạch 5 năm trong điều kiện có nhiều thuận lợi, nhưng cũng có nhiều khó khăn, còn tồn tại nhiều mặt yếu kém, mà ở trên chúng tôi cũng chỉ mới nói lên được phần nào.

Việc xây dựng một chế độ quản lý kinh tế và quản lý khoa học kỹ thuật lấy làm chủ tập thể làm động lực phải

TRẦN QUỲNH

tròn trách nhiệm đó, làm cho mỗi người thấy quyền lợi của cá nhân mình và quyền lợi của tập thể là nhất trí, hiểu được trách nhiệm mình và ra sức làm tròn trách nhiệm mình. Và tất cả là đề trong hoạt động khoa học kỹ thuật, mỗi người sẽ phát huy cao nhất tính năng động, ý thức tự giác của mình với tư cách là người chủ của xã hội, đóng góp hết sức mình vì lợi ích của toàn xã hội, đẩy lên phong trào cách mạng, nối tiếp phong trào cách mạng tiến quân vào khoa học, kỹ thuật. Chế độ làm chủ tập thể được xây dựng từng bước,

được hoàn thiện từng bước trong quá trình đẩy mạnh đồng thời ba cuộc cách mạng.

Vấn đề này chắc sẽ đảo lộn nếp nghĩ của mỗi người chúng ta, nó không thể nảy ra một cách tự phát bằng sự tác động của quy luật lợi nhuận, mà chỉ có thể là kết quả của quá trình chủ động xây dựng với ý thức tự giác cao độ, với sự vận dụng những quy luật về xã hội, những quy luật liên quan đến hoạt động sáng tạo khoa học và những quy luật về con người.

Một số phương hướng chính sách chúng tôi trình bày sau đây cũng mới chỉ là những suy nghĩ và thí nghiệm ban đầu. Những biện pháp bước đầu này gồm 5 vấn đề, trong đó có những vấn đề đã đề trình Hội đồng Chính phủ và đang chờ xét duyệt, có những vấn đề chúng tôi còn đang tiếp tục nghiên cứu cụ thể hóa thêm để chuẩn bị đề trình trong thời gian sắp tới.

1. Vấn đề đầu tư và quản lý tài chính cho hoạt động khoa học và kỹ thuật.

Căn cứ và yêu cầu phát triển khoa học và kỹ thuật trong những năm sắp tới, chúng tôi

được cụ thể hóa trên các mặt tổ chức, kế hoạch hóa, chính sách. Như chúng tôi đã nói, đây là một vấn đề rất mới. Hơn nữa trong quản lý khoa học và kỹ thuật thì quản lý khoa học là một vấn đề rất mới (trong vòng mười năm lại đây mới xuất hiện một ngành khoa học gọi là khoa học luận, khoa học về quy luật phát triển khoa học và vận dụng quy luật đó để quản lý khoa học). Xây dựng chế độ làm chủ tập thể trong hoạt động khoa học kỹ thuật là xây dựng một hệ thống các quan hệ xã hội được xác lập phù hợp nhất với quy luật hoạt động của khoa học và kỹ thuật, bao quát được toàn bộ hoạt động khoa học và kỹ thuật trong xã hội, thể hiện sự làm chủ trong cả nước, làm chủ ở từng địa phương, làm chủ ở từng cơ sở. Đồng thời là xây dựng các chính sách, chế độ thích hợp, là tiến hành công tác tư tưởng, đấu tranh với những tư tưởng sai trái, lạc hậu, xây dựng những tư tưởng đúng đắn, tiến bộ. Tất cả đều nhằm làm cho mỗi cấp, mỗi ngành, mỗi địa phương, mỗi tập thể có được trách nhiệm đúng đắn nhất, hiểu được trách nhiệm đó và làm

đã kiến nghị Nhà nước có biện pháp đầu tư tích cực, đủ đảm bảo cho toàn bộ các hoạt động khoa học và kỹ thuật từ nghiên cứu, triển khai đến chế thử sản phẩm; đồng thời đảm bảo cho các hoạt động phục vụ trực tiếp khoa học và kỹ thuật như thông tin tư liệu, hợp tác quốc tế và phục vụ cho công tác quản lý kỹ thuật, bao gồm việc nghiên cứu xây dựng quy trình, quy phạm, tiêu chuẩn, trang bị, thiết bị đo lường, thiết bị kiểm tra chất lượng sản phẩm v.v... Tuy nhiên khả năng của chúng ta trong 5 năm này có hạn, cho nên có thể là vốn phân bổ cho hoạt động khoa học kỹ thuật còn bị hạn chế. Song, không phải vì thế mà hạn chế năng lực sáng tạo khoa học kỹ thuật của chúng ta. Chúng ta sẽ ra sức khắc phục thiếu thốn vật chất bằng tinh thần cách mạng tiến công của mình.

Quỹ dành cho các hoạt động khoa học và kỹ thuật sẽ bao gồm:

a) Vốn xây dựng cơ bản do Nhà nước đài thọ, trên phạm vi cả nước.

b) Quỹ sự nghiệp khoa học và kỹ thuật do Nhà nước đài thọ để chi cho các cơ quan nghiên cứu khoa học và kỹ thuật, các chương trình tiến bộ khoa học kỹ thuật, các hoạt động phục vụ khoa học và kỹ thuật, các hoạt động phục vụ quản lý kỹ thuật, khen thưởng về thành tích hoạt động khoa học và kỹ thuật.

Ngoài ra, căn cứ vào tính chất và vai trò của khoa học và kỹ thuật trong sản xuất, còn được lập các quỹ sau đây:

a) Quỹ phát triển khoa học và kỹ thuật của ngành. Quỹ này do các ngành trích lập từ quỹ phát triển khoa học và kỹ thuật của cơ sở để bổ sung cho quỹ sự nghiệp mà Nhà nước đã phân bổ.

b) Ngân sách của tỉnh, thành chi cho khoa học kỹ thuật.

c) Quỹ khuyến khích phát triển khoa học và kỹ thuật của các xí nghiệp được lập riêng, tính vào giá thành của sản phẩm.

d) Một phần quỹ sự nghiệp của các trường.

Ngoài những nguồn vốn trong nước kể trên, chúng tôi cũng kiến nghị Nhà nước phân bổ cho một phần ngoại tệ để mua sắm thiết bị toàn bộ và thiết bị lẻ, đồng thời được sử dụng một phần các khoản viện trợ và cho vay để chi cho các hoạt động hợp tác khoa học và kỹ thuật với các nước.

Để khắc phục những bất hợp lý trong quản lý tài chính đối với khoa học kỹ thuật hiện nay, chúng tôi đã kiến nghị thống nhất quản lý theo một đầu mối là các cơ quan quản lý khoa học và kỹ thuật ở các cấp các ngành, đồng thời xác định rõ các nguồn tài chính được phân bổ cho các cơ quan khoa học kỹ thuật và các hoạt động phục vụ khoa học kỹ

thuật và phục vụ quản lý kỹ thuật cho các cấp và quyền hạn được sử dụng các nguồn đó.

2. Vấn đề bảo đảm vật tư — thiết bị cho khoa học và kỹ thuật.

Nhu cầu vật tư—thiết bị cho khoa học kỹ thuật có những nét đặc thù: cần nhiều chủng loại với số lượng không nhiều; yêu cầu chất lượng kỹ thuật cao, đòi hỏi cung cấp nhanh chóng và thường xuyên đổi mới, không có định mức tiêu hao ổn định và thường có nhu cầu đột xuất v.v...

Do những đặc điểm đó mà việc cung cấp vật tư—thiết bị cần phải được tổ chức một cách linh hoạt hơn so với phương thức tổ chức cung ứng hiện nay. Muốn vậy cần phải thành lập một tổ chức quản lý cung ứng vật tư—thiết bị khoa học kỹ thuật, với một mạng lưới công ty và trạm đặt ở một số điểm thuận tiện cho cả nước với các cửa hàng bán lẻ, thu mua, cho thuê, bảo hành và sửa chữa thiết bị. Hệ thống tổ chức này có nhiệm vụ:

— Lập cân đối và thực hiện cân đối vật tư—thiết bị;

— Tổ chức cung ứng đồng bộ vật tư—thiết bị cho công tác khoa học kỹ thuật, bao gồm toàn bộ nhu cầu vật tư—thiết bị nằm trong và ngoài danh mục cân đối;

— Tổ chức cung cấp nhanh ngoài kế hoạch dưới dạng bán lẻ và tổ chức cho thuê theo các nhu cầu đột xuất;

— Tổ chức thu mua vật tư—thiết bị;

Bên cạnh việc cải tiến công tác cung ứng vật tư—thiết bị cho hoạt động khoa học và kỹ thuật, chúng ta sẽ nhanh chóng tổ chức việc sản xuất trong nước một số vật tư—thiết bị thông thường cho hoạt động khoa học và kỹ thuật, đồng thời mạnh dạn sản xuất những thiết bị hiện đại trong những lĩnh vực mà ta có điều kiện.

3. Kiện toàn mạng lưới các cơ sở nghiên cứu khoa học và kỹ thuật.

Mạng lưới các cơ sở nghiên cứu khoa học và kỹ thuật của ta hiện nay và sau này sẽ gồm có các tổ chức nghiên cứu khoa học và kỹ thuật của các cơ sở sản xuất, của các ngành kinh tế—kỹ thuật (Bộ, Tổng cục), của Viện Khoa học Việt Nam, của các trường đại học và của các địa phương (tỉnh, thành phố).

a) Bộ phận nghiên cứu, thí nghiệm ở các cơ sở sản xuất có nhiệm vụ nghiên cứu, giải quyết kịp thời những vấn đề khoa học và kỹ thuật trong sản xuất, đồng thời hỗ trợ cho phong trào sáng kiến, cải tiến kỹ thuật, hợp lý hóa sản xuất nhằm áp dụng kỹ thuật mới, cải tiến mặt hàng, nâng cao chất lượng sản phẩm, tiết kiệm nguyên liệu, nhiên liệu, vật liệu và tăng năng suất lao động. Ngoài ra, có thể

tham gia vào việc nghiên cứu triển khai theo hợp đồng.

b) Ở các địa phương, huy động lực lượng cán bộ khoa học và kỹ thuật của địa phương giải quyết vấn đề điều tra tổng hợp khu vực, phục vụ cho quy hoạch phát triển kinh tế của địa phương; áp dụng các kết quả nghiên cứu của các viện chuyên ngành, chuyên đề, các kỹ thuật tiên bộ và cải tiến chúng cho phù hợp với yêu cầu sản xuất và đời sống của địa phương, tiến hành nghiên cứu triển khai một số vấn đề đặc thù theo thể mạnh của địa phương về tài nguyên thiên nhiên và về những kỹ năng, kỹ xảo truyền thống, tiến hành nghiên cứu những vấn đề khoa học kỹ thuật của địa phương mà các ngành không làm xuê.

c) Các trung tâm nghiên cứu hoặc các viện đầu ngành thuộc các ngành kinh tế — kỹ thuật chịu trách nhiệm về trình độ kỹ thuật sản xuất của toàn ngành; tổ chức nghiên cứu những vấn đề khoa học và kỹ thuật quan trọng cho toàn ngành, nghiên cứu làm chủ và cải tiến kỹ thuật nhập.

Các cơ sở này của ngành được tổ chức và trang bị chủ yếu nhằm theo hướng nghiên cứu ứng dụng và nghiên cứu triển khai, đồng thời có nhiệm vụ chỉ đạo hoặc giúp đỡ về phương pháp, phương tiện và bồi dưỡng cán bộ cho các tổ chức nghiên cứu ở địa phương và ở cơ sở sản xuất.

Theo các yêu cầu đó, ở các cơ sở này cần phải có những phòng thí nghiệm, các cơ sở chế thử, bán sản xuất, những trạm, trại thí nghiệm và thực nghiệm cần thiết, tương ứng với vị trí tiêu biểu và nghiên cứu khoa học và kỹ thuật cho toàn ngành; đồng thời cần phải tập hợp ở đây những cán bộ có trình độ của ngành và thu hút những cán bộ có năng lực của các ngành kế cận phục vụ cho mục tiêu của ngành dưới hình thức cộng tác viên, kiêm nhiệm, biệt phái.

d) Viện Khoa học Việt Nam có trách nhiệm:

— Điều tra, nghiên cứu, đánh giá có tính chất tổng hợp các tài nguyên và điều kiện thiên nhiên nhằm phục vụ cho việc khai thác, sử dụng hợp lý, cải tạo và bảo vệ những tiềm năng và điều kiện thiên nhiên đó, cung cấp những cơ sở khoa học cho việc phân bố lực lượng sản xuất và quy hoạch lãnh thổ trên phạm vi cả nước;

— Tiến hành nghiên cứu ứng dụng những thành tựu hiện đại của khoa học và kỹ thuật thế giới trên một số lĩnh vực toán học, vật lý, cơ học, hóa học, sinh học... vào giải quyết vấn đề công nghệ, vật liệu, năng lượng, công cụ, tổ chức quản lý;

— Tiến hành nghiên cứu cơ bản, chuẩn bị điều kiện cho việc xây dựng và phát triển những lĩnh vực khoa học và kỹ thuật theo thể mạnh và đặc điểm tài nguyên, điều kiện thiên nhiên và con người của ta;

— Tổ chức thực hiện một số công tác có ý nghĩa phục vụ chung, như phân tích chuẩn, sửa chữa chế tạo thiết bị nghiên cứu v.v...

Theo những nhiệm vụ như vậy, Viện Khoa học Việt Nam sẽ được trang bị đủ mạnh và hiện đại, tương ứng với vị trí của nó là trung tâm nghiên cứu khoa học và kỹ thuật của Nhà nước, thu hút được lực lượng cán bộ khoa học và kỹ thuật giỏi trong nước cũng như lực lượng trí thức Việt kiều.

e) Ở các trường đại học có một lực lượng khoa học kỹ thuật rất lớn bao gồm giáo viên và học sinh, có khả năng đóng góp rất lớn vào việc phát triển kinh tế cũng như xây dựng nền khoa học kỹ thuật của đất nước. Để phát huy khả năng ấy, ngoài những phòng thí nghiệm phải có vì nhu cầu đào tạo và tất nhiên là các phòng thí nghiệm ấy sẽ nhận nghiên cứu những đề tài của các ngành, các địa phương. Các cơ sở cần có các phòng nghiên cứu chuyên ngành hoặc chuyên đề được xây dựng và hoạt động theo sự phân công và theo sự đặt hàng của Nhà nước và của các ngành.

Các trường còn có nhiệm vụ tiến hành nghiên cứu cơ bản, một lĩnh vực mà chúng ta không hề xem nhẹ và đánh giá thấp tầm quan trọng trong khi chúng ta nhấn mạnh đến nghiên cứu ứng dụng. Các trường cần tạo điều kiện thuận lợi để cán bộ giảng dạy tham gia nghiên cứu ở các viện hoặc trung tâm nghiên cứu của ngành, của Viện Khoa học Việt Nam dưới hình thức cộng tác viên, kiêm nhiệm hoặc biệt phái.

4. Vấn đề quản lý lực lượng trí thức khoa học và kỹ thuật.

Hiện nay chúng ta có một lực lượng khá lớn trí thức khoa học và kỹ thuật, đa dạng về ngành nghề, được đào tạo từ nhiều nguồn khác nhau từ hầu hết các nước có nền khoa học kỹ thuật cao nhất. Bên cạnh đó còn có một lực lượng trí thức Việt kiều đông đảo đang hướng về Tổ quốc sẵn sàng góp phần xây dựng đất nước. Vậy thì vấn đề bức thiết hiện nay là phải nhanh chóng quản lý tốt lực lượng này, có chính sách sắp xếp, tổ chức sử dụng thích hợp để anh chị em đóng góp trí tuệ và sức lực cho sự nghiệp phát triển khoa học và kỹ thuật của đất nước. Chúng tôi đang xúc tiến công việc này, đã và tiếp tục đề nghị với Nhà nước và các ngành những biện pháp cần thiết. Đồng thời chúng tôi cũng đang có những biện pháp để hiểu được số cán bộ khoa học và kỹ thuật chủ chốt ở tất cả các khu vực giảng dạy, nghiên cứu và sản xuất.

quản lý để có thể giúp Nhà nước sắp xếp, điều động linh hoạt nhằm vào những chương trình tiến bộ khoa học kỹ thuật hoặc những vấn đề kỹ thuật quan trọng của Nhà nước.

Một vấn đề không kém phần quan trọng trong chính sách cán bộ nói chung, trong đó có chính sách đối với trí thức là vấn đề hiểu đúng và đãi ngộ thích đáng. Chúng tôi đang cùng các cơ quan hữu quan liên quan đến năng lực và phẩm chất của cán bộ trong các khu vực giảng dạy, nghiên cứu, sản xuất và quản lý để có phương hướng sắp xếp cũng như đãi ngộ tương xứng với sự cống hiến của mỗi người.

5. Vấn đề quản lý khoa học và kỹ thuật.

Đối với chúng ta, phát triển khoa học và kỹ thuật là biện pháp quan trọng để phát triển kinh tế quốc dân. Mọi hoạt động khoa học và kỹ thuật đều nhằm vào những mục tiêu kinh tế - xã hội trước mắt và lâu dài của đất nước. Đồng thời hoạt động khoa học và kỹ thuật cũng nhằm góp phần xây dựng một xã hội phát triển toàn diện; mục tiêu của chúng ta không chỉ xây dựng một xã hội với một nền kinh tế công - nông nghiệp hiện đại, mà còn là xây dựng một xã hội với một nền khoa học kỹ thuật hiện đại nữa. Như chúng tôi đã nói, trong việc xây dựng xã hội mới, mọi việc đều do chúng ta làm ra một cách có ý thức, có tổ chức và có kế hoạch. Hoạt động khoa học và kỹ thuật cũng phải là một hoạt động có kế hoạch. Vì vậy các hoạt động khoa học và kỹ thuật đều được tiến hành trong khuôn khổ kế hoạch Nhà nước. Kế hoạch khoa học và kỹ thuật là bộ phận gắn bó của kế hoạch kinh tế, là công cụ chủ yếu để quản lý khoa học và kỹ thuật. Nó được đảm bảo cân đối về tài chính, vật tư, nhân lực, xây dựng cơ bản. Các cấp quản lý có nhiệm vụ chỉ đạo, kiểm tra, đôn đốc và đánh giá việc thực hiện kế hoạch khoa học và kỹ thuật và đảm bảo các điều kiện thực hiện.

Bộ máy quản lý khoa học và kỹ thuật của ta được tổ chức thành hệ thống từ trung ương tới địa phương và cơ sở sản xuất, giảng dạy, nghiên cứu và là bộ phận cấu thành của hệ thống quản lý kinh tế quốc dân. Hệ thống quản lý khoa học và kỹ thuật bao gồm Ban Khoa học và kỹ thuật các tỉnh, thành phố; Vụ quản lý khoa học và kỹ thuật của các Bộ, Phòng kỹ thuật và bộ phận quản lý kỹ thuật của các cơ sở sản xuất v.v... Các bộ phận này có chức năng giúp các cấp ủy Đảng, các cấp chính quyền và lãnh đạo các ngành nghiên cứu phương hướng phát triển khoa học và kỹ thuật, đồng thời quản lý toàn diện mọi hoạt động khoa học và kỹ thuật.

Ban khoa học và kỹ thuật của địa phương là một cơ quan chức năng của Ủy ban Nhân dân địa phương nhận sự chỉ đạo nghiệp vụ của Ủy ban Khoa học và Kỹ thuật Nhà nước.

Bên cạnh các cơ quan quản lý nói trên còn có hình thức tổ chức các Hội đồng Khoa học và kỹ thuật từng ngành làm chức năng tư vấn cho cấp quản lý.

Để tạo điều kiện cho hệ thống quản lý khoa học và kỹ thuật hoạt động một cách có hiệu quả, cần nhanh chóng củng cố tổ chức, đồng thời cần làm rõ những nhiệm vụ và sự phân công, phân cấp giữa các cơ quan chức năng với nhau trên cơ sở những quy định về chức năng đã có trên các văn bản của Nhà nước.

IV - NHỮNG GÓP Ý CỦA ỦY BAN KHOA HỌC VÀ KỸ THUẬT NHÀ NƯỚC ĐỐI VỚI CÔNG TÁC QUẢN LÝ KHOA HỌC VÀ KỸ THUẬT CỦA THÀNH PHỐ HỒ CHÍ MINH

Sau khi nghiên cứu những đặc điểm của thành phố về các hoạt động khoa học và kỹ thuật, những kinh nghiệm của thành phố trong việc tổ chức các hoạt động khoa học và kỹ thuật, cũng như những tiềm năng về mặt này của thành phố, chúng tôi xin phát biểu với thành phố một số gợi ý sau đây với tính chất là những ý kiến tham khảo.

1. Củng cố, kiện toàn và tăng cường nền nếp quản lý kỹ thuật trong sản xuất.

Chúng tôi được biết Ủy ban Nhân dân thành phố đã ra quyết định số 1 187/QĐ-UB về công tác tiêu chuẩn hóa - đo lường - kiểm tra chất lượng sản phẩm và hàng hóa. Ở đây chúng tôi chỉ xin phát biểu thêm vài ý kiến về những vấn đề cụ thể.

Hiện nay ở nhiều cơ sở sản xuất, nền nếp quản lý kỹ thuật đang bị buông lỏng; sản xuất thiếu tiêu chuẩn, thiếu định mức kỹ thuật, thiếu định mức tiêu hao nguyên vật liệu; các quy trình quy phạm còn thiếu do không có hoặc chưa được chính thức hóa bằng văn bản hoặc có nhưng không được tôn trọng và thiếu kiểm tra và xử lý. Nghị quyết của Hội nghị Trung ương lần thứ 24 khóa III cũng như Nghị quyết Đại hội lần thứ tư của Đảng đã chỉ rõ là trong các xí nghiệp cũ do ta tiếp quản, đối với hệ thống quản lý, cần sửa đổi những cái gì không tốt, giữ lại những cái gì hợp lý, nhưng hình như có nhiều cái hợp lý chúng ta cũng vứt bỏ mất. Do đó chất lượng sản phẩm không đảm bảo, chế độ bảo trì, duy tu máy không được chấp hành nghiêm chỉnh, những điều này sẽ mang lại những hậu quả xấu lâu dài và sâu xa cho sản xuất.

Trong tình hình đó, việc củng cố, kiện toàn và tăng cường nền nếp quản lý kỹ thuật trong sản xuất là một công tác có tầm quan trọng đặc biệt.

Theo chúng tôi, để làm tốt công tác này, trước hết, chúng ta cần xem xét lại tất cả những quy định đã có trước đây từ quy trình sử dụng thiết bị, công nghệ sản xuất đến những định mức và tiêu chuẩn chất lượng sản phẩm. Rất có thể có những quy định không có văn bản mà nằm trong tập quán đã được huấn luyện thuần thục ở người công nhân, nhân viên kỹ thuật hoặc kỹ sư cố vấn. Trong trường hợp đó cần phải lập thành văn bản, lấy đó làm cơ sở để điều hành sản xuất.

Chúng ta cần phân đấu để sau một thời gian nào đó, mỗi thiết bị đều phải có quy trình thao tác, mọi công nghệ sản xuất đều phải có quy trình quy phạm. Phải có biện pháp đảm bảo một kỷ cương chặt chẽ trong sản xuất, có kiểm tra kỹ thuật nghiêm ngặt trong sản xuất từ khâu chuẩn bị sản xuất, quá trình sản xuất trên các công đoạn cho đến khâu xuất xưởng sản phẩm; đồng thời phải thực hành chế độ thưởng, phạt nghiêm minh và kịp thời về phương diện quản lý kỹ thuật trong sản xuất.

Cần phải xây dựng tiêu chuẩn cho các sản phẩm của thành phố, tiêu chuẩn cấp thành phố hoặc ít ra là tiêu chuẩn cấp cơ sở. Thành phố Hồ Chí Minh có một lực lượng khoa học và kỹ thuật đông đảo, hoàn toàn có thể huy động vào công việc này. Trong công việc này chúng ta cũng có thể khai thác những tiêu chuẩn đã ban hành dưới chế độ cũ. Cố gắng phân đấu để mỗi sản phẩm đều có tiêu chuẩn, đặc biệt là đối với những mặt hàng xuất khẩu.

Cần nhanh chóng kiện toàn các cơ quan kiểm tra chất lượng sản phẩm, để kiểm tra từ nguyên vật liệu, bán thành phẩm đến sản phẩm xuất xưởng và đảm bảo cho các cơ quan đó chế độ thanh tra có hiệu lực đối với sản xuất và sản phẩm.

Phát huy thế mạnh của mình thành phố cần có kế hoạch sửa chữa sản xuất dụng cụ đo lường, đảm bảo cho hoạt động quản lý kỹ thuật của thành phố và của cả nước.

2. Đẩy mạnh hoạt động nghiên cứu, triển khai, chế thử, đưa tiến bộ khoa học kỹ thuật vào sản xuất.

Căn cứ vào thế mạnh của địa phương về tài nguyên và những kỹ thuật truyền thống, căn cứ vào yêu cầu sản xuất của địa phương, cũng như của cả nước hiện nay, theo chúng tôi, việc tổ chức nghiên cứu, triển khai, chế thử và đưa tiến bộ khoa học kỹ thuật vào sản xuất của thành phố Hồ Chí Minh cần nhằm vào những phương hướng sau đây:

a) Giải quyết vấn đề nguyên liệu, vật liệu cho sản xuất. Thành phố có khả năng lớn về phương diện này, chủ yếu là giải quyết nguyên vật liệu cho các ngành công nghiệp nhẹ, công nghiệp thực phẩm, vật liệu xây dựng v.v... bao gồm việc chế biến nguyên liệu tự nhiên, sản xuất nguyên liệu hóa chất, vật liệu tổng hợp v.v..., là những thứ mà các ngành công nghiệp miền nam trước đây lệ thuộc rất nhiều vào nước ngoài.

b) Nghiên cứu phục hồi và chế tạo phụ tùng cho các máy móc thiết bị công nghiệp và dân dụng là đòi hỏi bức thiết hiện nay của sản xuất và đời sống. Đây là biện pháp để có thể khai thác tối đa công suất của máy móc, thiết bị cũ, giảm nhu cầu nhập khẩu phụ tùng và thiết bị. Công việc này hợp với sở trường của thành phố vì vốn đầu tư không lớn, đồng thời có thể thu hút một lực lượng đông đảo những người có kỹ thuật hiện đang làm ăn phân tán, tự phát không theo mục tiêu chung của nền kinh tế quốc dân.

c) Tăng cường số lượng và chất lượng các mặt hàng xuất khẩu, bằng cách tận dụng triệt để các nguồn nguyên - vật liệu sẵn có của thành phố. Theo chúng tôi, thành phố có một tiềm năng rất lớn về mặt này, từ những mặt hàng cơ khí, thực phẩm, dụng cụ gia đình, đến các mặt hàng may mặc, mỹ phẩm v.v...

d) Phục vụ sản xuất nông nghiệp là nhiệm vụ trung tâm của cả nước hiện nay. Chúng tôi nghĩ rằng thành phố có tiềm năng lớn trong việc nghiên cứu kể cả việc kết hợp với các cơ sở của trung ương đóng tại thành phố, để giải quyết những vấn đề cho nông nghiệp trên tất cả các mặt: sinh học, thủy lợi hóa, hóa học hóa, cơ khí hóa và điện khí hóa.

3. Điều tra tổng hợp về kinh tế, tài nguyên và điều kiện thiên nhiên phục vụ cho quy hoạch kinh tế của thành phố, đồng thời giải quyết trên giác độ tổng hợp vấn đề bảo vệ môi trường.

Cần tập hợp lực lượng phối hợp với các cơ quan trung ương tiến hành công việc này để có thể từ nay đến hết năm 1980 lần lượt đi tới những kết luận về cơ bản các vấn đề sau đây:

a) Thế mạnh của thành phố về kinh tế, sự phân bố và tiềm năng của những ngành sản xuất truyền thống, bao gồm cả lực lượng công nhân kỹ thuật và chuyên gia kỹ thuật có sở trường hoạt động trong các lĩnh vực được xem xét.

b) Đặc điểm chủ yếu của thành phố về các nguồn tài nguyên và điều kiện thiên nhiên, tiềm năng, phân bố và khả năng khai thác, sử dụng.

c) Những vấn đề về bảo vệ môi trường trước

mất và lâu dài trên cơ sở kế hoạch phát triển kinh tế quốc dân của thành phố và của những ngành trung ương đóng trên lãnh thổ thành phố.

Theo chúng tôi, trước mắt thành phố cần tập hợp lực lượng, xúc tiến việc lập bản đồ 1/5000 và tập ATLAS của thành phố nhằm giúp cho lãnh đạo cũng như các cơ quan chức năng có thể nhìn bao quát về kinh tế, chính trị, văn hóa, xã hội của thành phố.

4. Đẩy mạnh phong trào quần chúng tiến quân vào khoa học và kỹ thuật.

Nhằm vào những mục tiêu khoa học và kỹ thuật của thành phố, tập trung ưu tiên cho những nhiệm vụ bức thiết nói trên; xây dựng một nền nếp quản lý kỹ thuật theo sản xuất lớn, phát động phong trào sáng kiến, cải tiến kỹ thuật, hợp lý hóa sản xuất nhằm khắc phục khó khăn về nguyên vật liệu, năng lượng, phụ tùng thay thế và tạo ra mặt hàng mới. Tổ chức đánh giá và khen thưởng kịp thời, tạo điều kiện để nâng dần chất lượng của sáng kiến, cải tiến kỹ thuật, hợp lý hóa sản xuất tiến tới có được những công trình sáng chế có ý nghĩa lớn về kinh tế-kỹ thuật trong quần chúng.

5. Vấn đề quản lý và sử dụng tốt đội ngũ công nhân lành nghề.

Công nhân lành nghề là một vốn khoa học kỹ thuật rất quý của đất nước. Cần có biện pháp có hiệu quả để quản lý và sử dụng tốt và phát huy đội ngũ này.

6. Vấn đề tập hợp lực lượng trí thức khoa học và kỹ thuật của thành phố.

Phương hướng và những vấn đề chính sách đối với lực lượng trí thức khoa học và kỹ thuật của thành phố đã được trình bày rất rõ trong Nghị quyết số 42/NQ-TV-77 của Ban Thường vụ Thành ủy. Chúng tôi cũng được biết thành phố đã có nhiều biện pháp rất sáng tạo trong vấn đề này. Những ý kiến mà chúng tôi sẽ phát biểu dưới đây vừa là những gợi ý và cũng vừa là sự khẳng định những kinh nghiệm sáng tạo của thành phố.

Lực lượng trí thức khoa học và kỹ thuật của thành phố Hồ Chí Minh rất đông đảo và đa dạng. Đại đa số anh chị em có nhiệt tình cống hiến sức mình cho sự nghiệp xây dựng Tổ quốc. Nhà nước cách mạng cũng đang trông chờ sự đóng góp của anh chị em. Nhưng rõ ràng rằng trong thời gian trước mắt chưa thể có điều kiện và khả năng tiếp nhận tất cả vào biên chế Nhà nước. Vì vậy, chúng ta phải dùng mọi hình thức sinh động nhất để tập hợp anh chị em xoay quanh mục tiêu kinh tế và khoa học kỹ thuật của thành phố. Chúng tôi nghĩ rằng chúng ta có thể huy động anh chị em tham gia các chương trình

nghiên cứu khoa học, điều tra tổng hợp và đưa tiến bộ khoa học kỹ thuật vào sản xuất của thành phố dưới hình thức hợp đồng. Chúng ta có thể tập hợp anh chị em trong bất cứ tổ chức hợp pháp nào, bất kể đó là cơ sở của Nhà nước, của đoàn thể hoặc các hiệp hội của quần chúng. «Trạm sản xuất thí nghiệm» thuộc Ban khoa học và kỹ thuật, «Văn phòng kỹ sư - cố vấn» thuộc Hội Trí thức yêu nước là những ví dụ rất sinh động về kinh nghiệm sáng tạo này của thành phố. Chúng ta hoàn toàn có thể và cần củng cố và phát triển những hình thức tổ chức như thế.

Nhân đây, chúng tôi xin phát biểu thêm một vài ý kiến về những vấn đề cụ thể nhằm phát huy tốt hơn năng lực và hiệu quả của các tổ chức nói trên.

a) Về trạm sản xuất thí nghiệm.

Trong tương lai, các ngành của thành phố phải có tổ chức này. Nhưng hiện nay có thể các ngành chưa có đủ điều kiện và phương tiện. Cho nên sự tồn tại của cơ sở chung này vẫn rất cần thiết. Sau này trạm sản xuất thí nghiệm phát triển như thế nào thì sẽ do yêu cầu khi đó và năng lực bản thân của trạm quyết định.

Theo chúng tôi, nhiệm vụ của trạm cần tập trung vào chức năng «chế thử» là chính, trong một chừng mực nhất định sẽ tham gia vào việc phục hồi và tổ chức sản xuất.

Để có thể hoạt động có hiệu quả, trước hết, phải xác định các đối tượng hoạt động, đồng thời phải trang bị cho trạm những cơ sở vật chất-kỹ thuật cần thiết. Chỉ như vậy mới có khả năng tập hợp một lực lượng đông đảo anh chị em khoa học kỹ thuật hoạt động theo những mục tiêu của trạm.

Về mặt quản lý, mọi hoạt động của trạm phải được kế hoạch hóa. Ban khoa học và kỹ thuật với chức năng là cơ quan thống nhất quản lý khoa học kỹ thuật của thành phố sẽ giúp trạm xem xét và quản lý kế hoạch của trạm, cùng với các cơ quan chức năng khác đảm bảo cho trạm nguồn tài chính, vật tư, tạo điều kiện để thực hiện kế hoạch của trạm.

Cuối cùng, trạm phải được tổ chức rất chặt chẽ cả về mặt hành chính lẫn cả về mặt tổ chức, đảm bảo cho trạm khả năng vươn lên nhanh chóng về mọi mặt, tin cậy với các ngành, với cấp trên và với anh chị em trí thức.

b) Văn phòng kỹ sư - cố vấn

cũng như các tổ chức tương tự, như văn phòng thiết kế v.v..., là những hình thức tập hợp rộng rãi nhất và hết sức thích hợp trong tình hình của thành phố hiện nay, bởi vì nó không chịu sự ràng buộc nào về biên chế, tổ chức; nó tập hợp trí tuệ của những người trí thức tự

nguyên cộng tác với nhau vì một mục tiêu chung. Do vậy, nó sẽ mở ra triển vọng tận dụng tối đa lực lượng trí thức của thành phố. Một mặt khác, anh chị em trí thức cũng có thể qua phương thức hoạt động này mà sát cánh cùng với đội ngũ trí thức cả nước đi vào cuộc sống mới xã hội chủ nghĩa.

Chính vì vậy mà chúng tôi thấy chúng ta nên ủng hộ và tạo điều kiện cho tổ chức này hoạt động, không những thế có thể phỏng theo mô thức hoạt động của « Văn phòng kỹ sư - cố vấn » hiện nay mà tổ chức ra nhiều dạng « Văn phòng » khác mà về nguyên tắc, chúng tôi nghĩ rằng thành phố hoàn toàn có khả năng tạo cho các tổ chức đó tư cách pháp nhân cần thiết cho hoạt động của họ.

Tuy nhiên, đề các « Văn phòng » nói trên có thể hoạt động có hiệu lực thì thành phố và các cơ quan chức năng cần có sự chỉ đạo chặt chẽ về mặt tổ chức. Đồng thời cũng cần lưu ý rằng đây là những tổ chức rất động, nó có thể thu hút ngày càng rộng rãi lực lượng trí thức của thành phố, do đó khối lượng công việc sẽ ngày càng mở rộng cả về chiều rộng lẫn chiều sâu. Tồn tại trong thời kỳ quá độ, hoạt động của nó cần đặt vào trong kế hoạch kinh tế quốc dân của thành phố thông qua việc ký kết hợp đồng với các cơ sở sản xuất.

c) Tổ chức trung tâm dịch thuật cũng là một hình thức tập hợp rộng rãi anh chị em trí thức của thành phố, vừa để thu hút một lực lượng đông đảo những người chưa có điều kiện tham gia trong các hoạt động nghiên cứu và sản xuất, vừa để tăng thêm nguồn thông tin cho các hoạt động nghiên cứu, sản xuất, đời sống...

Công tác dịch thuật có thể được triển khai đồng thời trên hàng loạt lĩnh vực, cả khoa học tự nhiên, khoa học xã hội, khoa học kỹ thuật, các tài liệu tra cứu, từ điển, bách khoa toàn thư v.v... Bên cạnh công việc dịch thuật, còn có thể sử dụng trung tâm dịch thuật làm diễn đàn thảo luận thuật ngữ, vừa phục vụ trực tiếp công việc dịch thuật, vừa tham gia vào việc xây dựng thuật ngữ thống nhất cho các ngành khoa học nước ta. Đây là hình thức tổ chức linh hoạt, không cần đầu tư lớn nhưng mang lại hiệu quả thiết thực.

7. Vấn đề tổ chức quản lý khoa học và kỹ thuật của thành phố.

Hiện nay ở thành phố Hồ Chí Minh có Ban khoa học kỹ thuật làm chức năng thống nhất quản lý khoa học và kỹ thuật, ngoài ra, trong thời gian trước mắt, nó còn có chức năng nghiên cứu và triển khai các vấn đề khoa học và kỹ thuật của thành phố. Cần tăng cường về chất lượng và số lượng cho Ban khoa học kỹ thuật thành phố.

Trong công tác quản lý khoa học và kỹ thuật ở thành phố Hồ Chí Minh, việc phân phối nghiên cứu và hỗ trợ lẫn nhau giữa các cơ sở nghiên cứu của trung ương và địa phương cũng là vấn đề cần được xem xét. Chúng tôi nghĩ rằng các cơ sở nghiên cứu của trung ương, một mặt cần phải ưu tiên giải quyết những nhiệm vụ của cả nước; nhưng mặt khác, phải có trách nhiệm lớn đối với địa phương, được thể hiện bằng những hợp đồng nghiên cứu, thông qua hệ thống kế hoạch của thành phố và các cơ quan chức năng có liên quan.

Trên đây là những ý kiến sơ lược về những vấn đề mà chúng tôi nghĩ rằng hội nghị của chúng ta đang quan tâm.

Để kết luận, chúng tôi một lần nữa muốn khẳng định quyết tâm trước sau như một của Đảng và Nhà nước ta là thực hiện bằng được đường lối chung tiến hành cách mạng xã hội chủ nghĩa, về đường lối xây dựng nền kinh tế xã hội chủ nghĩa trong giai đoạn mới ở nước ta đã nêu trong Nghị quyết Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ tư của Đảng.

Để biến quyết tâm đó thành hiện thực, cần phải thấy cả hai mặt:

Trước hết, chúng ta nên nhất trí với nhau rằng chúng ta có đủ các tiền đề và điều kiện thuận lợi để xây dựng Tổ quốc ta thành một nước xã hội chủ nghĩa giàu mạnh: tài nguyên thiên nhiên phong phú, lực lượng lao động dồi dào, nhân dân anh hùng, cần cù, thông minh, sáng tạo. Đảng ta và Nhà nước ta là một Đảng và Nhà nước khoa học và cách mạng, mọi chủ trương của Đảng và Nhà nước từ lớn đến nhỏ đều vì Tổ quốc giàu mạnh, vì hạnh phúc của nhân dân. Đảng ta đã chứng tỏ khả năng sáng tạo của mình, khả năng vận dụng chủ nghĩa Mác - Lênin và những tri thức khoa học vào hoàn cảnh cụ thể của đất nước, làm cho cách mạng nước ta giành được những thắng lợi vĩ đại. Bước sang giai đoạn mới của cách mạng, Đảng ta đã sớm vạch ra đường lối chung và đường lối xây dựng kinh tế nhằm đưa nước ta từ sản xuất nhỏ tiến lên chủ nghĩa xã hội.

Trong tổ chức và quản lý kinh tế và xã hội ngày nay còn nhiều mặt thiếu sót, có những thiếu sót nghiêm trọng, nhưng chúng ta thừa hiểu rằng điều đó không có liên quan mấy may gì đến bản chất của chế độ, của Đảng và Nhà nước ta, như kẻ địch thường xuyên xuyên tạc. Những thiếu sót đó xảy ra do trình độ của chúng ta còn nhiều mặt non kém, kinh nghiệm của chúng ta chưa nhiều và do những khó khăn khách quan khá nặng nề, nhưng xét cho kỹ thì có cái có thể tránh và đáng lý không nên để xảy ra; song

có cái không tránh khỏi trên bước đường đi lên xuất phát từ một nền sản xuất nhỏ.

Bên cạnh những khó khăn về cơ sở vật chất — kỹ thuật, về tổ chức và quản lý, có cả những trở ngại rất lớn trong nhận thức tư tưởng của mỗi người, không loại trừ cả những hiện tượng tiêu cực nhất thời trong một số anh em làm công tác khoa học và kỹ thuật như thiếu tinh thần hợp tác với nhau, đố kỵ, thậm chí có những phần tử gian lận ăn cắp tinh thần, không xứng đáng đứng trong hàng ngũ cách mạng của chúng ta.

Hiện nay, Đảng và Nhà nước ta có quyết tâm cao hơn bao giờ hết trong việc phát huy thắng lợi, khắc phục khó khăn, sửa chữa thiếu sót.

Thứ hai, quyết tâm và đường lối của Đảng chỉ có thể trở thành hiện thực bằng sự nỗ lực của mỗi người, bằng nhiệt tình cách mạng và quyết tâm khắc phục khó khăn trên bước đường cống hiến của mỗi chúng ta.

« Khắc phục khó khăn để sáng tạo cái mới » là bản chất của khoa học, là đức tính của người làm khoa học. Chúng ta có thể kể hàng trăm hàng nghìn trường hợp những nhà khoa học đã có đóng góp xuất sắc vào nền văn minh của nhân loại, cũng như vào sự phát triển của Tổ quốc họ.

Có lẽ rất nhiều người trong chúng ta khá quen biết với Edison, nhà sáng chế nổi tiếng ở Mỹ, là người đã có những cống hiến đặc sắc cho nhân loại bằng những sáng chế và máy điện thoại, máy ghi âm, bóng đèn dây tóc, tàu điện, v.v... Edison đã phải trả giá cho những cống hiến đó bằng cả một thời niên thiếu cơ cực và cay đắng trong sự thiếu thốn vật chất sự dày vò về tinh thần và sự đố kỵ của xã hội tư bản. Edison đã tạo ra những sản phẩm đó cho nhân loại không chỉ bằng tài năng, mà chính là bằng lao động và ý chí vượt mọi khó khăn trên bước đường khoa học.

Từ P. Curie và M. Curie, E. Patton và hàng nghìn những nhà khoa học quen biết khác, chúng ta đều thấy nổi lên điều đó.

Làm kinh tế và khoa học, kỹ thuật trong bước đường cách mạng tiến từ sản xuất nhỏ lên chủ nghĩa xã hội có những khó khăn của nó, nhưng có khó khăn nào lớn bằng khó khăn đánh Mỹ. Tuy rằng hai loại khó khăn có khác nhau, nhưng chúng ta đã thắng Mỹ thì không có khó khăn nào trong bước đường xây dựng chủ nghĩa xã hội mà chúng ta không khắc phục được. Các đồng chí làm

khoa học và kỹ thuật chúng ta hãy vì sự giàu mạnh của Tổ quốc và hạnh phúc của nhân dân mà quyết tâm khắc phục mọi khó khăn trong xã hội và trong mỗi con người, hợp tác chân tình với nhau, với đạo đức và tinh thần của người làm chủ tập thể xã hội chủ nghĩa.

Hãy lao động quên mình trên mặt trận khoa học và kỹ thuật! Không có hoài bão nào vĩ đại hơn và đẹp đẽ hơn là xây dựng Tổ quốc mình giàu mạnh, đem lại hạnh phúc cho nhân dân mình!

Trong anh chị em có người hối tiếc mình không được tham gia sự nghiệp giải phóng Tổ quốc. Nhưng con đường cách mạng đâu đã hết, thời cơ để chúng ta làm cách mạng đâu đã xong. Xây dựng chủ nghĩa xã hội là một quá trình cách mạng mới, chúng ta đang sống trong phong trào cách mạng sôi nổi. Chúng ta hãy tham gia quá trình ấy với tất cả tấm lòng của mình, hãy trở thành những chiến sỹ cách mạng trên mặt trận khoa học — kỹ thuật.

Cuối cùng, chúng tôi nghĩ rằng thành phố Hồ Chí Minh là thành phố có tiềm năng lớn về khoa học và kỹ thuật, bao gồm một lực lượng trí thức rất đông đảo, có nhiều trường đại học, nhiều cơ sở nghiên cứu và triển khai của trung ương và của địa phương với những cơ sở vật chất — kỹ thuật nhất định; nhiều cơ sở sản xuất có khả năng chế tạo những phương tiện, thiết bị cho công tác nghiên cứu, triển khai khoa học và kỹ thuật; đồng thời là một thành phố lớn được sự quan tâm của trung ương, là thành phố đã có nhiều biện pháp sáng tạo trong việc tập hợp lực lượng trí thức khoa học và kỹ thuật. Chúng tôi nghĩ rằng đó là thuận lợi rất lớn giúp chúng ta nhanh chóng khắc phục những khó khăn và những nhược điểm hiện nay, nhanh chóng tập hợp lực lượng trí thức khoa học và kỹ thuật của thành phố, hoàn thành những mục tiêu xây dựng và phát triển kinh tế của thành phố và của cả nước.

Chúng tôi tin tưởng rằng anh chị em trí thức của thành phố Hồ Chí Minh sẽ đoàn kết, tìm cây, hợp tác với nhau, học tập lẫn nhau, bổ sung cho nhau để góp phần giải quyết những vấn đề bức thiết của sản xuất, đời sống, nhằm theo mục tiêu chung của thành phố và của cả nước.

Xin kính chúc hội nghị thành công.

Cảm ơn các đồng chí đại biểu.